Gemeente Heiloo

Voorstel objectieve verkenning naar de bestuurlijke toekomstscenario's van de gemeente Heiloo.

A. Onderzoekskader
B. Participatie- en communicatieplan
C. Voorstel ontwikkeltraject kwaliteit bestuurlijke besluitvorming

Juni 2025

Gewijzigd : Op pagina 4 ontbrak een deel van een zin (zie gele markering)

Inleiding

De gemeenteraad van Heiloo heeft tussen juli 2024 en februari 2025 een bestuurskrachtonderzoek laten uitvoeren. Dit onderzoek is gedaan om te toetsen of de gemeente nu en in de toekomst voldoende bestuurskrachtig is om maatschappelijke opgaven het hoofd te kunnen bieden.
Het onderzoek is uitgevoerd door Partners+ Pröpper. Een begeleidingscommissie met een afvaardiging vanuit de gemeenteraad van Heiloo heeft het onderzoek deze maanden begeleid. Op 6 maart 2025 is het eindrapport "Gemeente Heiloo Bestuurskrachtontwikkeling" opgeleverd. Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente Heiloo onvoldoende bestuurskrachtig is om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen. Op 15 april jl. heeft in een raadscommissie de behandeling van het rapport plaatsgevonden.

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad van Heiloo besloten om het college een opdracht te geven een onderzoekskader op te leveren, uiterlijk 1 juli, voor een objectieve verkenning naar drie bestuurlijke toekomstscenario's;

- Bestuurlijke fusie met een of meer BUCH-gemeenten
- Voortzetting samenwerking binnen huidige BUCH-organisatie
- Volledig zelfstandig doorgaan als gemeente Heiloo

De gemeenteraad heeft het college de opdracht gegeven om met betrokkenheid en regie van de begeleidingscommissie Toekomst van Heiloo dit traject vorm te geven. De begeleidingscommissie heeft bouwstenen aangeleverd voor dit traject. De raad behoudt de eindverantwoordelijkheid voor de besluitvorming.

Naast het onderzoekskader kreeg het college ook de opdracht om een communicatie- en participatietraject voor te bereiden voor de verkenning van de toekomstsscenario's, te starten voor de zomer van 2025. Bovendien ontving het college de opdracht om uiterlijk 1 juli een voorstel op te leveren voor het faciliteren – in samenwerking met de griffie – van een traject voor raad en college gericht op kwaliteitsverbetering van de bestuurlijke besluitvorming.

In dit voorstel vindt u de volgende zaken achtereenvolgens terug;

A. Onderzoekskader
B. Communicatie- en participatieplan
C. Voorstel ontwikkeltraject kwaliteit bestuurlijke besluitvorming voor raad en college

A Onderzoekskader

Afbakening onderzoekskader

Het onderzoekskader geeft richting aan de objectieve verkenning naar de drie verschillende bestuurlijke toekomstscenario's; een bestuurlijke fusie met een of meerdere BUCH-gemeenten, voortzetting van BUCH samenwerking en zelfstandigheid.

Met de opbrengsten van dit onderzoek, de participatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in Heiloo, verkennende gesprekken en het rapport van Partners + Pröpper kan de raad van Heiloo een weloverwogen keuze maken welke vorm van samenwerken het beste past bij de toekomst van Heiloo. Op basis van de gesprekken met de begeleidingscommissie Toekomst van Heiloo vertaalt het college de genoemde scenario's in vier te onderzoeken concrete varianten:

- bestuurlijke fusie met de vier BUCH-gemeenten
- bestuurlijke fusie met drie van de vier BUCH-gemeenten Uitgeest, Castricum en Heiloo
- voortzetting samenwerking binnen de BUCH-organisatie (met evt. uittreden van Uitgeest)
- volledig zelfstandig doorgaan als gemeente Heiloo

Het traject richt zich erop dat de gemeenteraad eind 2025 een besluit kan nemen. Afhankelijk van het voorkeursscenario van de gemeenteraad gaat het dan om een besluit over:

- uittreding uit de BUCH-samenwerking en investering in een eigen organisatie (bij volledig zelfstandig doorgaan als gemeente Heiloo)
- voortzetting van de samenwerking binnen de BUCH-organisatie
- het voornemen tot herindeling, incl. het benoemen van de beoogde partnergemeenten en een opdracht aan het college om samen met de beoogde partnergemeenten een herindelingsontwerp te ontwikkelen incl. de daarvoor benodigde middelen (in geval van bestuurlijke fusie)

Verkennende gesprekken

De gemeenteraad heeft het college ook opdracht gegeven om verkennende gesprekken te gaan voeren. Dit is van belang omdat naast het objectief onderzoek en de participatie met inwoners, aan de hand waarvan Heiloo de eigen positie kan bepalen, het ook van belang is dat Heiloo de positie van mogelijke partners kan inschatten. Daarom is het nodig dat voor de gemeenteraad navolgbaar wordt hoe die andere gemeenten erin zitten. Met dit onderzoekskader vraagt het college mandaat om met de betreffende gemeenten (Bergen, Uitgeest en Castricum) bestuurlijke gesprekken te voeren door burgemeester en gemeentesecretaris en een onafhankelijke penvoerder die verslaglegging verzorgt aan de gemeenteraad van Heiloo op basis van de volgende vragen:

- Hoe kijkt uw gemeente naar de bestuurlijke toekomst van Heiloo? Welke rol ziet uw gemeente hierbij voor uzelf weggelegd?
- Welke scenario's zijn in uw eigen gemeente wel en niet in onderzoek? Wat is de (voorlopige) positie van uw gemeente?
- Op welke van de voor Heiloo belangrijke elementen uit het bestuurskrachtonderzoek wil en kan uw gemeente bijdragen?
- Welke aandachtspunten voor het vervolgproces wilt u meegeven aan gemeente Heiloo, ook met het oog op mogelijke besluitvorming in 2025?

Inzet projectleider voor extra begeleiding

Het college zet een projectleider in voor de periode juli/augustus tot en met december, voor 8-16 uur per week om de opdrachten uit dit voorstel die bij verschillende gespecialiseerde bureaus uitgezet gaan worden te coördineren, te zorgen voor het samenbrengen van resultaten zodoende het op een vergelijkbare wijze te presenteren richting college en raad en besluitvorming voor te bereiden. Dit komt ten laste van een kostenplaats van het college en wordt opgenomen in de 2e Firap 2025.

Financieel kader

Gezien het korte tijdsbestek is het college al gestart met de uitvraag van offertes voor de diverse onderdelen van de verkenning. Bovendien heeft Necker in opdracht van het college al geholpen met de totstandkoming van het onderzoekskader en het participatie- en communicatieplan.

De inschatting van een verdeling van de middelen is als volgt, we komen naar verwachting iets boven het beschikbaar gestelde budget van 100k:

- Een budget voor het onderzoek naar de financiële aspecten. Door een gespecialiseerd bureau. Aansluiten bij de opdracht van Uitgeest en Castricum. Benodigd budget naar schatting: 30k.
- Onderzoek naar de organisatorische en juridische aspecten en regionale positionering, via de BUCH-werkorganisatie.
- Onderzoek naar het voorzieningenniveau, de dienstverlening en (begeleiding bij) de uitvoering van het participatie- en communicatieplan. Door een gespecialiseerd bureau. Benodigd budget naar schatting: 60k.
- Externe projectleider voor coördinatie. Vanaf augustus 2025 tot en met einde va het jaar, 8-16 uur per week. Benodigd budget naar schatting: 40k, dit komt niet ten laste van het door de raad beschikbaar gestelde budget maar van de kostenplaats ter ondersteuning van het college.
- Begeleiding bij het ontwikkeltraject voor raad en college ten aanzien van de kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming. Zie voor meer informatie voor onder meer de offerte, de bijlagen 3 tot en met 6. Benodigd budget naar schatting: maximaal 15k.

Criteria en uitwerking voor onderzoek

De gemeenteraad van Heiloo heeft het college gevraagd de bestuurlijke scenario's op een ordentelijke en met elkaar vergelijkbare wijze te presenteren zodat de raad vervolgens de scenario's ten opzichte van elkaar kan wegen en beoordelen.

Het college heeft op basis van het raadsvoorstel van 27 mei jl. van de gemeenteraad en gesprekken ter voorbereiding op dit onderzoekskader met externe partijen, BUCH partners en werkorganisatie een nadere uitwerking gemaakt op de onderzoekscriteria.

Hierbij speelt dat op het moment van totstandkoming van dit onderzoekskader in de gemeente Uitgeest een voorstel besproken en vastgesteld is met de gemeenteraad van Uitgeest over het onderzoekskader voor verdiepend onderzoek naar de bestuurlijke toekomstscenario's in Uitgeest. Bovendien vindt in Castricum een vergelijkbare verkenning plaats, met eveneens behoefte aan een onderzoekskader. Het college ziet dat hier deels vergelijkbare vragen worden gesteld als in Heiloo. Het college stelt voor, vanuit efficiency en gezien het grote belang van vergelijkbaarheid van de onderzoeksresultaten tussen Uitgeest, Castricum en Heiloo, om waar dat goed past voor de criteria vanuit de gemeenteraad van Heiloo gebruik te maken van deze overeenkomsten en qua methode aan te sluiten. Zie voor het onderzoekskader van Uitgeest bijlage 2.

Hieronder staat een uitwerking per criterium, totaal vijf, die door het college wordt onderzocht en aan de raad gepresenteerd;

1) Financiële aspecten;

Het financiële criterium geeft inzicht in het financiële perspectief per verschillend toekomstscenario voor de gemeente Heiloo en haar inwoners.
De volgende aspecten heeft de raad als kader meegegeven voor de verkenning;

1. Wat zijn de structurele (jaarlijkse) kosten per scenario? Het gaat hierbij om de organisatiekosten (inclusief kosten voor raad, griffie, college en staf), overhead, bijdragen aan GR-en.
2. Welke structurele inkomsten zijn per scenario te verwachten? Specifiek wat is het effect op de uitkering vanuit het gemeentefonds in de verschillende scenario's.
3. Welke eenmalige investeringen of transitiekosten zijn er nodig bij wijziging van samenwerkingsvorm?
4. Wat is de financiële positie van de mogelijke partners?
5. Wat is de impact op de lokale belastingen bij benadering?

Voorstel:
Het college ziet hier tussen Uitgeest, Castricum en Heiloo vergelijkbare vragen omtrent het financiële perspectief van de verschillende scenario's. Het college stelt voor om in de opdracht voor een analyse van de financiële aspecten van de vier toekomstscenario's van Heiloo waar mogelijk gezamenlijk met Uitgeest en Castricum op te trekken.
Het doel van deze analyse is het in kaart brengen van de financiële positie, risico's, kwetsbaarheden en kansen van de onderscheiden toekomstscenario's van Heiloo.

Hoofdvragen:
1. Wat is het financiële perspectief van ieder scenario voor de toekomstige gemeente en de inwoners van Heiloo?

2. Welke kosten zijn er verbonden aan elk scenario (uittreding, samenvoeging, inrichting en frictie), welke tegemoetkomingen en kostenverminderingen zijn hierbij te verwachten en wat is hiermee het financiële beeld van een toekomstige gemeente in financiële kengetallen en ten aanzien van de woonlasten voor inwoners van Heiloo?

Deelvragen:
Deelvragen ten aanzien van de lasten van de fusie
1. Wat zijn de (financiële) voorwaarden en kosten voor uittreding van uit de verbonden partijen bij de verschillende toekomstscenario's?
2. Wat zijn de te verwachten samenvoegings-, inrichtings- en frictiekosten bij elk van de toekomstscenario's?
3. Zijn er andere financiële consequenties en risico's te voorzien?

Deelvragen ten aanzien van de baten van de fusie
4. Wat bedraagt de verwachte vergoeding vanuit het gemeentefonds op basis van de tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling voor elk van de toekomstscenario's?
5. Welke lastenverminderingen zijn er op hoofdlijnen te voorzien bij fusie in elk van de toekomstscenario's? Betrek hierbij ook het effect op de organisatiekosten (inclusief kosten voor raad, griffie, college en staf), overhead, bijdragen aan GR-en.

Deelvragen ten aanzien van het financiële perspectief nieuwe gemeente
6. Wat is het financiële perspectief van de betrokken fusiepartners?
7. Wat is het financieel meerjarenperspectief en de financiële positie in elk van de toekomstscenario's;
8. Wat is het financiële perspectief voor de nieuwe gemeente in elk van de toekomstscenario's in 2029 aan de hand van de financiële kengetallen?
9. Wat is de afhankelijkheidsratio van de algemene uitkering van het gemeentefonds voor de (nieuwe) gemeente in elk van de toekomstscenario's?
10. Wat is de omvang van de investeringsruimte in elk van toekomstscenario's
11. Wat zijn de gevolgen van bestuurlijke fusie voor de woonlasten van inwoners in elk van de toekomstscenario's?

Conclusie van het voorstel:
- Het college van Heiloo stelt voor om met Uitgeest en Castricum een gezamenlijke opdracht bij een gespecialiseerd onderzoeksbureau neer te leggen als het gaat om de verkenning naar het **fusiescenario met Uitgeest, Castricum, Heiloo** en identieke hoofdvragen en deelvragen te hanteren.
- Het college van Heiloo stelt voor om als aanvulling op hierboven een voor de gemeente Heiloo specifieke opdracht aan hetzelfde gespecialiseerde bureau te geven, maar dan gericht op het fusiescenario met **Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo**.
- Het college van Heiloo stelt voor ook ter aanvulling op hierboven op dezelfde wijze een voor de gemeente Heiloo specifieke opdracht aan het gespecialiseerde bureau te geven, maar dan gericht op het toekomstscenario voortzetting **samenwerking BUCH** en **zelfstandigheid Heiloo.** Dit met kleine aanpassingen op de hoofdvragen en deelvragen zodat ze ook bij deze scenario's passen.

Resultaat:
Opleveren van een rapportage waar de financiële aspecten van de toekomstscenario's staan opgeschreven.

2) Organisatorische aspecten;

Het organisatorische criteria geeft inzicht in hoe de organisatie er per verschillend toekomstscenario voor de gemeente Heiloo uitziet.

De volgende aspecten heeft de raad als kader meegegeven voor de verkenning;
1. Wat zijn de personele gevolgen per scenario (herplaatsingen, nieuwe functies, inschaling)?
2. Wat zijn de gevolgen voor de bedrijfsvoering (HR, facilitaire zaken)?
3. Wat zijn de gevolgen voor ICT?

Voorstel:
Ook hier ziet het college van Heiloo vergelijkbaarheid in de uitvraag van de gemeente Uitgeest naar inzicht in de ambtelijke organisatie bij de verschillende toekomstscenario's. We stellen voor ook hier identieke vragen te hanteren. Dit zorgt ervoor dat vergelijkbaarheid van resultaten mogelijk is en ook hier de inzet van middelen en het uitvoeren van onderzoek efficiënt gebeurt.

De volgende vragen staan centraal en zullen voor de verschillende scenario's van Heiloo verkend worden:

- Hoe ziet de toekomstige organisatie er naar verwachting uit ten aanzien van visie, taken door derden, opbouw, omvang (fte's), uitdagingen en dienstverlening?
    - Wat zijn de personele gevolgen?
        - Herplaatsing, nieuwe functies en inschaling.
        - De kosten voor de raad, griffie en college.
    - Wat zijn de gevolgen voor de bedrijfsvoering?
        - HR, facilitair en ICT
- Wat zijn de verwachten samenvoeging-, inrichtings- en frictiekosten?
- Wat is de verwachte veranderopgave?
- Heeft de toekomstige organisatie genoeg bestuurskracht en strategisch vermogen voor het realiseren van maatschappelijke opgaven?

Extra toe te voegen vragen ten aanzien van de regionale positie:

- Wat wordt de impact op de regionale verhoudingen en samenwerkingsverbanden in Noord-Holland Noord?
- Wat zijn de bovenliggende opgaven in de regio en de mogelijke rol van de toekomstige gemeente?
- Wat is de positie (toegevoegde waarde) van de toekomstige gemeente in de regio?

Conclusie van het voorstel:
- Het college vraagt de BUCH werkorganisatie de organisatorische aspecten in beeld te brengen voor de toekomstscenario's van Heiloo.
- Stelt voor nog extra toe te voegen aan dit criteria 'de regionale positionering van Heiloo' om dit ook in de verschillende toekomstscenario's in beeld te brengen.
- Ook criterium 5 'juridische en overige aspecten' worden onderdeel van de opdracht aan de organisatie

Resultaat:
Een rapportage met uitwerking van de organisatie aspecten van de toekomstscenario's van Heiloo. De rapportage bevat:

- Inhoudelijke analyse en onderbouwing per scenario
- Een vergelijkend overzicht van de scenario's
- Praktische aanbevelingen voor vervolgstappen
- Eventueel een presentatie aan het college en/of de raad

3) Voorzieningenniveau;

De gemeenteraad van Heiloo heeft in haar kader het college meegegeven inzicht te verwerven in het voorzieningenniveau van de gemeente per verschillend toekomstscenario. De raad wil weten welke gevolgen de scenario's hebben voor het behoud van de voorzieningen in Heiloo (sport, cultuur en sociaal netwerk). Bij het opstellen van dit onderzoekskader constateert het college dat deze vraag nader geduid moet worden om te komen tot de gewenste inzichten op basis van het onderzoekskader. In principe kan in ieder scenario het huidige voorzieningenniveau nog steeds behouden blijven, alleen vraagt het wat van het bestuur, de organisatie en het beleid en tot slot de financiële middelen om dit te kunnen. Dit kan er per toekomstscenario wel verschillend uit zien.

Voorstel:
Het college stelt voor om de volgende nadere uitwerking te geven aan het criteria voorzieningenniveau en dit vervolgens te laten onderzoeken.

Hoofdvraag:
- Wat is er voor nodig/zijn de aandachtspunten per toekomstscenario om de voorzieningen in Heiloo op sport, cultuur en sociaal netwerk te behouden en toekomstbestendig te ontwikkelen?

Deelvragen:
- Welk beleid wordt gevoerd bij de fusiepartners ten aanzien van de lokale voorzieningen? Wat zijn de aandachtspunten voor het beleid bij voorzetting samenwerking BUCH/BCH en zelfstandigheid Heiloo ten aanzien van de lokale voorzieningen?
- Welke strategische kracht en investeringsvermogen hebben fusiepartners of heeft Heiloo nodig bij voorzetting huidige BUCH samenwerking of zelfstandigheid Heiloo om deze voorzieningen te behouden en toekomstbestendig te laten ontwikkelen?
- Welke lokale kennis en verbinding is nodig en hoe wordt deze georganiseerd in de toekomstscenario's?
- Bij fusie. Heiloo heeft een grote vrijwilligerskracht. Hoe gaan Bergen, Uitgeest en Castricum om met vrijwilligers in hun gemeenten?

Bovendien is het hier ook belangrijk om op te halen hoe onze inwoners aankijken naar ons voorzieningenniveau bij toekomstige bestuurlijke ontwikkelingen en stelt het college voor dit expliciet onderdeel te maken van het participatieproces naar de toekomst van Heiloo.

Conclusie van het voorstel:
- Het college stelt voor om een gespecialiseerd bureau de opdracht te geven een verkenning uit te voeren voor criterium 3 en 4 en tevens ook het begeleiden van de participatie vorm te geven.
- Bovenstaande nadere uitwerking als onderzoekskader ten aanzien van het voorzieningenniveau te hanteren.
- Het voorzieningenniveau expliciet onderdeel te maken van het participatieproces naar de toekomst van Heiloo.

Resultaat:
Een notitie met duiding van het voorzieningenniveau bij de verschillende toekomstscenario's van Heiloo en inzicht in het maatschappelijk perspectief op het toekomstig voorzieningenniveau in Heiloo door middel van inwonersparticipatie.

4) Niveau van dienstverlening door de gemeente;

De gemeenteraad van Heiloo wil naast inzicht in het voorzieningenniveau ook graag inzicht in het niveau van dienstverlening verwerven per verschillend toekomstscenario.
De raad heeft het college opdracht gegeven in dit criterium in kaart te brengen welke gevolgen de scenario's hebben voor het niveau van dienstverlening in Heiloo. Bij het opstellen van dit onderzoekskader constateert het college dat deze vraag nader geduid moet worden om te komen tot de gewenste inzichten op basis van het onderzoekskader. Het niveau van dienstverlening bepaal je als gemeente zelf en vraagt uiteraard wat van het bestuur, de organisatie en het beleid en tot slot de financiële middelen om een bepaald niveau van dienstverlening mogelijk te maken. Dit kan er per toekomstscenario wel verschillend uit zien.

Voorstel:
Het college stelt voor om de volgende nadere uitwerking te geven aan het criteria niveau van dienstverlening en dit vervolgens te laten onderzoeken.

Onderzoeksvragen:

- Op welke manier wil een toekomstige gemeente waar Heiloo onderdeel van maakt haar dienstverlening naar de inwoners, ondernemers en organisaties organiseren bij een fusie met Uitgeest, Castricum en Heiloo EN Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo?
- En op welke manier kan Heiloo haar (huidige) niveau van dienstverlening organiseren bij voorzetting samenwerking BUCH of bij zelfstandigheid van de gemeente Heiloo?

Bovendien is het hier ook belangrijk om op te halen hoe onze inwoners aankijken naar ons niveau van dienstverlening bij toekomstige bestuurlijke ontwikkelingen en stelt het college voor dit expliciet onderdeel te maken van het participatieproces naar de toekomst van Heiloo.

Conclusie voorstel:

- Het college stelt voor om een gespecialiseerd bureau de opdracht te geven voor een verkenning naar criterium 3 en 4 en tevens ook het begeleiden van de participatie vorm te geven.
- Bovenstaande nadere uitwerking als onderzoekskader ten aanzien van het niveau van dienstverlening te hanteren.
- Het niveau van dienstverlening expliciet onderdeel te maken van het participatieproces naar de toekomst van Heiloo

Resultaat:
Een notitie met duiding van het niveau van dienstverlening bij de verschillende toekomstscenario's van Heiloo. Bovendien inzicht in het maatschappelijk perspectief op het toekomstig niveau van dienstverlening door middel van inwonersparticipatie.

5) Juridische en overige aspecten;

De gemeenteraad van Heiloo heeft in haar kader het college meegegeven ook een verkenning te doen naar de juridische aspecten van de toekomstscenario's. De raad vraagt specifiek om inzicht in juridische verplichtingen en/of belemmeringen (waaronder specificering van uittredingsbepalingen Gemeenschappelijke regelingen) bij de toekomstscenario's van Heiloo.

Voorstel:
Het college geeft de BUCH werkorganisatie een aanvullende opdracht naast de organisatorische aspecten (criterium 2) en regionale positie om ook de juridische gevolgen en belemmeringen in kaart te brengen voor de toekomstscenario's van Heiloo.

Hoofdvraag:

- Welke juridische verplichtingen en/of belemmeringen zijn er bij de verschillende toekomstscenario's (waaronder specificering van uittredingsbepalingen Gemeenschappelijke regelingen)?

Deelvragen:

- Wat zijn de juridische gevolgen en belemmeringen van het opheffen van de GR-BUCH?
- Wat zijn de juridische consequenties voor uittreding uit de verbonden partijen?

Conclusie voorstel;

- Het college van Heiloo stelt voor om een extra uitvraag te doen voor de juridische aspecten bij de gezamenlijke opdracht die de BUCH werkorganisatie gaat uitvoeren rondom criteria 2 'organisatorische aspecten' als het gaat om de verkenning naar het **fusiescenario met Uitgeest, Castricum, Heiloo**) en het fusiescenario met **Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo**.
- Het college van Heiloo stelt voor om een voor de gemeente Heiloo specifieke opdracht aan de BUCH werkorganisatie te geven met soortgelijke vragen maar dan gericht op het toekomstscenario voortzetting **samenwerking BUCH** en **zelfstandigheid Heiloo.**

Resultaat:
Opleveren van een rapportage door de BUCH werkorganisatie met een uitwerking van de organisatorische aspecten, juridische aspecten en regionale positionering van de toekomstscenario's van Heiloo staan opgeschreven.

B Communicatie- en participatieplan Toekomst van Heiloo

Participatie en communicatie vormen een essentieel onderdeel voor de gemeenteraad van Heiloo om tot besluitvorming over de toekomst van Heiloo te komen.

De gemeenteraad geeft het college opdracht een externe partij in te schakelen dit proces te begeleiden en geeft het volgende kader mee:

Doelstelling is om de inwoners volledig mee te nemen op de criteria en overwegingen in het kader van de scenarioverkenning. Duidelijk te maken wat we willen bereiken met het participatieproces (bijv. ophalen van zorgen, ideeën en waarden). Tot slot dat er met het opleveren van een communicatie- en participatieplan en ondersteuning van een externe partij er geen discussie kan ontstaan over het gevoerde participatietraject.

De raad geeft de opdracht om de communicatie voor de zomer al op te starten, in juli, gericht op het informeren van inwoners en mee te nemen in proces. Bovendien in stap 2 in de maand september de inwoners te betrekken en consulteren over de richting.

De begeleidingscommissie Toekomst van Heiloo wordt actief betrokken bij het ontwerp en inrichting van het participatietraject waarbij de hoofdlijn is: het college faciliteert en organiseert en de raad voert uit.

Voorstel:

Het college stelt voor (voor een nadere uitwerking zie bijlage 1):

- Participatie richt zich op het ophalen van het maatschappelijk perspectief op de toekomst van Heiloo en niet op de formele scenariokeuze, die is aan de gemeenteraad. Concreet gaat het om de vraag wat er voor de genoemde drie doelgroepen belangrijk is voor de toekomst van Heiloo en waarom (‘wensen, zorgen en argumenten’). Het gaat dan onder meer over thema’s als voorzieningen, dienstverlening en de cultuur en identiteit van Heiloo. Deze informatie kan de gemeenteraad ook helpen om een kwalitatief beter besluit te nemen, rekening houdend met wat er leeft. Zodat het uiteindelijke besluit op meer draagvlak kan rekenen onder inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties van Heiloo. Het gaat immers om een fundamentele keuze over de toekomst van het dorp.
- Het communiceren met en betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties heeft meerdere doelen:
    - De doelgroepen informeren over de afweging die de gemeenteraad te maken heeft, de aanleiding en de redenen daarvoor.
    - De doelgroepen informeren over de verschillende mogelijke scenario's en het onderzoek daarnaar.
    - Het ophalen van het maatschappelijk perspectief op de toekomst van Heiloo. Concreet gaat het om de vraag wat er voor de genoemde doelgroepen belangrijk is voor de toekomst van Heiloo en waarom (‘wensen, zorgen en argumenten’), zodat dit perspectief – en de onderscheidingen daarin – kan worden meegenomen in de besluitvorming over de bestuurlijke toekomst van Heiloo.
- Doelgroepen: participatie richt zich op alle inwoners en op de ondernemers en maatschappelijke organisaties van de gemeente Heiloo. Passend bij de demografie van

onze gemeente. In de ingezette instrumenten streven we ernaar ook vanuit jongeren, jonge gezinnen deze groepen voldoende respons te hebben.
- Middelen die worden ingezet, zijn: een inwonerconsultatie, incl. lokale campagne en verdiepende gesprekken met de drie benoemde doelgroepen.

Resultaat

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties voelen zich geïnformeerd en gehoord in het traject van de gemeente Heiloo over de bestuurlijke toekomst. Een resultaat is ook een rapportage met een uitwerking van de online en offline participatie die heeft plaatsgevonden en welke wensen, zorgen en argumenten worden meegegeven aan de gemeenteraad vanuit de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

C Voorstel Ontwikkeltraject kwaliteit bestuurlijke besluitvorming

De gemeenteraad geeft het college de opdracht een voorstel uit te werken voor een traject gericht op het versterken van bestuurlijke besluitvorming. Gericht op de samenwerking tussen raad en college. Centraal in het traject moet volgens de raad staan: kwaliteit, transparantie, heldere rollen, opdrachtgeverschap en onderlinge omgangsvormen.
Ook wordt door de raad gevraagd naar raakvlakken tussen de aanbevelingen over de bestuurlijke aansturing uit het bestuurskrachtrapport en het eerdere onderzoek van Teunisse.
Het gaat in het ontwikkeltraject nadrukkelijk om de opdrachtgevende rol van het gemeentebestuur en niet om de interne werkwijze van de ambtelijke organisatie.

Doel van het ontwikkeltraject :

Het verbeteren van de kwaliteit, transparantie en effectiviteit van het bestuurlijke besluitvormingsproces door:

- Verduidelijken van de rollen van raad en college: kaderstellend, controlerend, uitvoerend
- Versterking van de kaderstellende en opdrachtgevende rol van de raad
- Heldere procesafspraken over de voorbereiding, agendering en bespreking van besluiten
- Verbetering van de kwaliteit van informatievoorziening en voorstellen vanuit het college
- Professionalisering van beide bestuurslagen
- Bevorderen van wederzijds begrip en samenwerking.

Kernprincipes:

1. De raad stelt kaders – het college voert uit.
2. Het college bereidt besluiten voor – de raad stelt deze bij of keurt ze goed.
3. Controle is constructief en gebaseerd op vooraf gestelde maatschappelijke doelen en opgaven.
4. Vroegtijdige betrokkenheid van de raad bevordert kwaliteit en draagvlak.
5. Open communicatie en duidelijke agendering zijn sleutelvoorwaarden.

Aandachtspunten in het ontwikkeltraject
Raad:

- Rolreflectie: kaderstelling, controle, volksvertegenwoordiging
- Doelen stellen en sturen op maatschappelijke opgaven
- Opdrachtgeverschap
- Informatievragen van raad scherp formuleren

College:

- Voorstellen opstellen vanuit maatschappelijke doelen en vraagstukken
- Rekening houden met politieke gevoeligheden
- Opdrachtnemerschap richting raad

Hoofdvraag in het ontwikkeltraject:

Wat is er nodig in de rollen van de raad en het college en in hun onderlinge samenwerking, om tot betere bestuurlijke besluitvorming te komen?

Het college stelt voor, in samenwerking met de griffie:

- Jasper Loots, de opdracht te geven raad en college te begeleiden bij het vormgeven van dit ontwikkeltraject, dit uit te voeren met de huidige gemeenteraad tot de verkiezingen in een eerste verkennende bijeenkomst en drie vervolge bijeenkomsten. Op basis van de resultaten een overdrachtsdocument aan te bieden aan de nieuwe gemeenteraad. Gezien de beperkte tijd heeft het college samen met de griffie alvast een verkenning gedaan wie deze opdracht goed kan uitvoeren en is uitgekomen bij Jasper Loots. In de bijlagen 3, 4, 5 en 6 staat nader uitgewerkt welke invulling Jasper Loots voorstelt.
- Samen met raad en college de vraagstelling, invulling en op te leveren resultaten van het ontwikkeltraject nader te bepalen in een eerste verkennende bijeenkomst onder begeleiding van Jasper Loots.

Randvoorwaarden

- Actieve participatie van raadsleden en collegeleden
- Tijd en ruimte in vergaderkalender om sessies in te passen
- Betrekken van de aanbevelingen uit de rapportage over de bestuurskrachtontwikkeling en het eerdere onderzoek van Teunisse (2023) als het gaat om de bestuurlijke aansturing
- Ondersteuning door griffie en college(staf)
- Interne werkwijze van de ambtelijke organisatie is in deze fase geen onderdeel van het traject